

Ἀπὸ τὴν μίνησιν τῶν Ἰδεῶν

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ DAVID DAVIDSON *

Τοῦ κ. CARL UHR

Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Καλιφορνίας (Riverside), Η.Π.Α.

I. Εἰσαγωγή

Διὰ λόγους, οἱ ὅποιοι θὰ γίνουν σαφέστεροι εἰς τὰ ἐπόμενα, ὁ David Davidson παρέμεινεν ἐκτὸς τῶν Σκανδιναβικῶν χωρῶν, μία φυσιογνωμία σχετικῶς ἀφανῆς εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν οἰκονομικῶν δοξασιῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος. Καὶ ὁμοῦς ὑπάρχουν σήμερα περισσότεροι ἀπὸ ἄλλοτε λόγοι οἱ ὅποιοι μᾶς καλοῦν νὰ προσέξωμεν τὸ ἔργον του. Τοῦτο ὀφείλεται ὄχι μόνον εἰς τὸ ὅτι οὗτος μετὰ τοῦ Wicksell καὶ τοῦ Cassel ἔπαιζαν σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν, ἡ ὁποία προεκάλεσε τὴν ἀνάδειξιν τῆς «Σχολῆς τῆς Στοκχόλμης» εἰς τὴν οἰκονομικὴν θεωρίαν, ρόλον ὁ ὅποιος ἦτο ἤδη οἰκείος εἰς ἡμᾶς ἐκ τῶν ἔργων τῶν ἡγετῶν τῆς ἐν λόγῳ Σχολῆς, Lindahl, Ohlin καὶ Myrdal¹. Ἐπίσης ὑπάρχουν πρόσθετοι λόγοι διὰ τὴν μελέτην τοῦ ἔργου τοῦ Davidson, οἱ ὅποιοι δὲν συνδέονται ἀμέσως μὲ τὴν ἄνοδον τῆς σχολῆς τῆς Στοκχόλμης. Διὰ σημαντικῶν χρονικῶν διάστημα ὁ κόσμος εὗρίσκετο ἐνώπιον συνεχῶν κρίσεων διεθνοῦς ρευστότητος, ἦτο δὲ ἐπείγουσα ἡ ἀνάγκη τῆς νομισματικῆς μεταρρυθμίσεως. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δεκαετίας 1920 - 1930 τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἐνεργητικότητος τοῦ Davidson ἐδαπανήθη διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν παρομοίων προβλημάτων. Αἱ λύσεις τὰς ὁποίας οὗτος προέτεινεν ἐνθουμίζον ὠρισμένας μεθόδους αἱ ὁποῖαι προτείνονται ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν καὶ τῆς διεθνοῦς ρευστότητος.

Εἰς τὸν τομέα τῆς «καθαρᾶς» οἰκονομικῆς θεωρίας καὶ εἰδικώτερον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν θεωρίαν τῆς ἀξίας, εἰς συνεχῶς μεγαλύτερος ἀριθμὸς συγγραφέων ἀκφράζουν ἀμφιβολίας διὰ τὴν ὀρθότητα τοῦ ἰσχύοντος δόγματος τῆς ὑποκειμενικῆς ἀξίας τῆς θεωρίας τῆς ὀριακῆς χρησιμότητος ἢ τῆς θεωρίας τῆς ὑποκειμενικῆς ἐκλογῆς. Οἱ ἐπικριταὶ δὲν περιορίζονται μόνον εἰς τὰ μέλη τῆς ὀρθοδόξου μαρξιστικῆς παρατάξεως, αἱ δογματικαὶ ἀπόψεις τῶν ὁποίων ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου τοποθετοῦνται εἰς τὸ ἄλλον ἄκρον τοῦ φάσματος ἀπὸ τοῦ Menger καὶ τῶν

¹ Ἀπόδοσις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπὸ τῶν καθηγητῶν κ.κ. Α. Χουμανίδη καὶ Ν. Γιαννακοπούλου.

όπαδών του της «Αύστριακής» σχολής. Οί επικριταί τούς όποιους έχω ύπ' όψιν έδω είναι «φιλελεύθεροι» μαρξισταί και «άνορθόδοξοι» δυτικοί οικονομολόγοι O. Lange, M. Kalecki, P. Sraffa και J. Robinson. Κοινόν σημεϊόν τών επικρισεών των είναι ή επιστροφή εις την κλασσικήν ή Ρικαρδιανήν θέσιν έν τή προσπαθειά των να ύποκαταστήσουν την σχετιστικήν και ύποκειμενικήν όριακήν θεωρίαν της άξιας με την «άντικειμενικήν», καλουμένην ένιστε και «άπόλυτον», θεωρίαν της άξιας βασιζομένην επί του πραγματικού κόστους της παραγωγής των αγαθών.

Έξ αιτίας αυτών των συσχετισμών τό έργον του Davidson επί της θεωρίας της άξιας παρουσιάζει μέγα ένδιαφέρον. Όταν ήρχισε να γράφη περί τά τέλη της δεκαετίας 1870 - 1880, ή άντιμετώπισις έκ μέρους του της θεωρίας της άνταλλαγής άξιας ήτο παρομοία ή πιθανώτατα είχε ληφθ ή με ώρισμένες ίσως παραλλαγάς από τον Menger. Περί τό τέλος τό 1900 αϊδωνος ή θέσις του μετεβλήθη διά λόγους οί όποιοι δέν έμφανίζονται σαφώς εις τά έργα του. Ούτος υϊοθέτησε την Ρικαρδιανήν θέσιν επί της άξιας, θέσιν την όποιαν διετήρησε με μεγαλυτέραν έμπιστοσύνην καθ' όλην την διάρκειαν του βίου του. Επί πλέον διά της έφαρμογής της θεωρίας ταύτης εις τά νομισματικά προβλήματα κατέληγεν εις τάς πλέον ευστόχους παρατηρήσεις του επί της νομισματικής θεωρίας.

Παρ' όλα ταύτα, μεταξύ των συγχρόνων του εις την Σουηδιαν και ιδιαιτέρως μεταξύ των νεωτέρων οικονομολόγων της Σχολής της Στοκχόλμης, ή θεωρία του περί άξιας δέν έτυχε της δεούσης προσοχής ούτε έγινετο αυτή άποδεκτή. Απέρριψαν ταύτην είτε ως άσχετον ακολουθούντες την γραμμήν του Cassel, ό όποιος προσεπάθησε να αποκλείση την θεωρίαν της άξιας από την θεωρίαν του περί τιμών ή την εθεώρησαν ως ισοδύναμον με την μακροχρόνιον κανονικήν τιμήν του Marshall, ή όποία έλέγετο ότι μετρεί τό πραγματικόν κόστος παραγωγής των αγαθών.

Ένταύθα θα άσχοληθώμεν έν συντομία μόνον με ώρισμένα από τά ζητήματα αυτά. Τό υπόλοιπον του άρθρου θα αφιερωθ ή (I) εις την σκιαγράφησιν της ζωής του Davidson, (II) εις την περιληπτικήν έπισκόπησιν της έπιρροής του επί της Σουηδικής οικονομικής θεωρίας και πολιτικής, (III) τόν σχολιασμόν των παλαιότερων έργων του, τά πέντε σύντομα δοκιμιά του, τά όποια εξέδόθησαν υπό την μορφήν βιβλίου, (IV) την ανάπτυξιν της θεωρίας του περί άξιας, (V) και την επέκτασιν της εις τό πεδίον της νομισματικής θεωρίας.

II. Βίος και σταδιοδρομία του Davidson

Ο David Davidson έγεννήθη τό 1854, ήτο δέ έν έκ των έννέα τέκνων μιās Γερμανοεβραϊκής έμπορικής οικογενείας ή όποία έγκατεστάθη εις την Στοκχόλμην περί τά τέλη της δεκαετίας 1840 - 1850. Πολύ όλίγα είναι γνωστά διά την παιδικήν και την έφηβικήν του ηλικίαν. Εις ηλικίαν μόλις 17 έτών (οί περισσότεροι από τούς συμμαθητάς του ήσαν κανονικώς δύο ή τρία έτη μεγαλυτέροι του), ένεγράφη εις την Νομικήν Σχολήν του Πανεπιστημίου της Uppsala διά να σπουδάση νομικά και οικονομικά. Εις την Uppsala παρέμεινε και τά υπόλοιπα έτη

της μακρᾶς ζωῆς του, ἂν ἐξαιρεθοῦν δύο ἔτη σπουδῶν εἰς τὴν Γερμανίαν (1879 καὶ 1885) καὶ ἓν σύντομον ταξίδιον εἰς τὴν Στοκχόλμην δι' ὑπηρεσιακοὺς λόγους ἀργότερον.

Εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Uppsala ἔλαβε τὸ πτυχίον του (LLB) κατόπιν λαμπρῶν σπουδῶν, συνέχισε δὲ τὰς ἀνωτέρας σπουδὰς του ἐπὶ τῶν οικονομικῶν καὶ τοῦ δημοσιονομικοῦ δικαίου. Τὸ 1878 εἰς ἡλικίαν 24 ἐτῶν ἔτελείωσε τὸ πρῶτον μικρὸν του δοκίμιον μὲ τίτλον «*Συμβολὴ εἰς τὴν θεωρίαν τῶν Οἰκονομικῶν Νόμων τοῦ Σχηματισμοῦ τοῦ κεφαλαίου*»². Ὑπέβαλε τὴν ἐργασίαν του αὐτὴν ὁμοῦ μὲ τὴν αἰτησίν του ἐπὶ ὑψηλείᾳ εἰς τὴν Νομικὴν Σχολήν, ἣ ὁποία τοῦ ἀπένευμε τὸν τίτλον τὸ 1879, συγχρόνως μὲ τὴν καταβολὴν ἑνὸς χρηματικοῦ ποσοῦ. Τὸ χρηματικὸν τοῦτο ποσὸν τοῦ ἐπέτρεψε νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ πρῶτον ἐκπαιδευτικὸν του ταξίδιον εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Οὕτω μετέβη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Heidelberg δι' ἐρεύνας καὶ ἵνα παρακολουθήσῃ τὰ μαθήματα τοῦ καθηγητοῦ Knies.

Ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς τὴν Uppsala ὁ τακτικὸς καθηγητῆς τοῦ Δημοσιοοικονομικοῦ δικαίου καὶ τῆς Οἰκονομικῆς C. G. Hammarskjold, ἐκλήθη νὰ ἀναλάβῃ τὴν θέσιν ὑπουργοῦ εἰς τὴν Σουηδικὴν κυβέρνησιν καὶ ἔπρεπε νὰ λάβῃ ἄδειαν ἀπὸ τὸ πανεπιστήμιον. Τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο γεγονός εἶχεν εὐνοϊκὰς συνεπείας διὰ τὴν σταδιοδρομίαν τοῦ Davidson, ὁ ὁποῖος ἀμέσως διωρίσθη ἐντεταλμένος ὑψηγητῆς προκειμένου νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸν Hammarskjold. Ἡ ἄδεια τοῦ Hammarskjold παρετείνετο ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος μέχρι τὸ 1888, ὁπότε ἐδιωρίσθη εἰς τὸ Ἀνώτατον Δικαστήριον τῆς Σουηδίας καὶ ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τῆς θέσεως τοῦ καθηγητοῦ.

Διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς κενωθείσης ἑδρας ὁ Davidson ὑπέβαλε ὑποψηφίότητα τὴν ὁποίαν ἐστήριζεν ἐπὶ τεσσάρων ἔργων ἐκ τῶν ὁποίων ἡ Συμβολὴ εἰς τὴν «*Ἱστορίαν τῆς Ἑγγείου Προσόδου*»³, 1880, ἐδημοσιεύθη ἓν ἔτος μετὰ τὴν πρώτην του παραμονὴν εἰς τὴν Γερμανίαν, τὰ ὑπόλοιπα δὲ τρία, τὰ συν-επλήρωσε μετὰ τὸ δεύτερον ἐκπαιδευτικὸν ταξίδιον του εἰς τὴν Γερμανίαν τὸ 1885, ἦτοι «*Αἱ κεντρικαὶ Τράπεζαι τῆς Εὐρώπης*»⁴, 1886, «*Σχόλιον ἐπὶ τῶν δημοσιοοικονομικῶν διαταγμάτων*»⁵, 1889 καὶ «*Φορολογικοὶ κανόνες διὰ τὸν φόρον εἰσοδήματος*»⁶, 1889. Αἱ ἐργασίαι αὗται τοῦ ἐξησφάλισαν τὸν διορισμὸν του εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἐκτάκτου καθηγητοῦ. Τὸ ἐπόμενον ἔτος 1890 ἐγένετο τακτικὸς καθηγητῆς τοῦ Δημοσιοοικονομικοῦ δικαίου καὶ τῆς οἰκονομικῆς.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους αὐτοῦ μέχρι τοῦ 1919 ὅταν ἐφθασεν ἡ ὥρα νὰ ἀποσυρθῇ εἰς ἡλικίαν τῶν 65 ἐτῶν, ὁ Davidson ὑπηρέτησεν ἄνευ διακοπῆς εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Uppsala, ὡς καθηγητῆς τοῦ Δημοσιονομικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Οἰκονομικῆς ἐπὶ τριάκοντα ἔτη. Ἐάν δὲ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ ἔτη ὑπηρεσίας του ὡς ὑψηγητοῦ καὶ ἐντεταλμένου ὑψηγητοῦ, δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Davidson ἐδί-δαξε μόνος οἰκονομικὴν εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Uppsala ἐπὶ 40 ἔτη.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν καθηγεσίαν του ὁ Davidson ἀνεμείχθη καὶ εἰς ἄλλας δραστηριότητας. Ἐνυμφεύθη μᾶλλον ἀργὰ εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν 45 ἐτῶν, καὶ κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος ἀνέλαβε τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἐκδόσεως τοῦ πρώτου ἐπαγγελματικοῦ οἰκονομικοῦ περιοδικοῦ τῆς Σουηδίας τοῦ Ekonomisk Tidskrift, τὸ ὁποῖον

τὸ ἐχρηματοδότησεν ἀρχικῶς ὁ ἴδιος. Τὸ βῆμα τοῦτο ἀπετέλεσεν ἀναμφιβόλως τὴν σημαντικωτέραν πρᾶξιν τῆς σταδιοδρομίας του, ἐνῶ συγχρόνως ἦτο καὶ μεγάλη προσωπικὴ θυσία. Τὸ περιοδικόν, τὸ ὁποῖον ἐξέδωσε ἦτο ὑψηλοῦ ἐπιπέδου καὶ συντόμως ἐκέρδισε τὴν διεθνή ἀναγνώρισιν. Ἐν τούτοις μετὰ τὴν ἐναρξιν καὶ ἐκδόσεώς του ἡ ἐπιβίωσις του ἀπεδείχθη λίαν δυσχερῆς τόσον ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως, ὅσον καὶ ἐκ τῆς ἐπιμονῆς τοῦ ἴδρυτοῦ του προσηλωμένου εἰς τὴν ὑψηλὴν ποιότητα τῶν προσφερομένων συνεργασιῶν. Τὰ χρηματικὰ προβλήματα ἐλύοντο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διὰ τῆς παροχῆς δωρεῶν ἐκ μέρους μὴ κερδοσκοπικῶν ὀργανισμῶν ἢ καὶ ἰδιωτῶν.

Ὡς ὁ μόνος ἐκδότης ὁμοῦς ὁ Davidson, ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἦτο καὶ ὁ μόνος συνεργάτης τοῦ περιοδικοῦ καὶ ἔπειτα ἀπὸ αὐτὸν ὁ Wicksell. Ὅπως ἐτόνισε καὶ ὁ Heckscher⁷, ὁ Davidson ἐδημοσίευσεν 250 περίπου ἐνυπόγραφα ἄρθρα εἰς τὸ ἐν λόγω περιοδικόν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν 40 ἐτῶν, κατὰ τὰ ὅποια διετέλεσεν ἐκδότης του καὶ ὁ Wicksell περίπου 80 (χωρὶς ἀμφιβολίαν ὁ Wicksell θὰ ἔγραφε περισσότερα ἐὰν δὲν ἀπέθνησκεν αἰφνιδίως τὸ 1926).

Διὰ τὸν Davidson, ὁ ὁποῖος ἔλαβε λίαν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν του τὰς ὑποχρεώσεις του διὰ τὸ *Ekonomisk Tidskrift* τοῦτο ἐσήμαινε ἐπαγγελματικὴν θυσίαν μεγάλυρας διαστάσεως. Ἡ ἐργασία του εἰς τὸ ἐν λόγω περιοδικόν τὸν ἠμπόδιζε ἀπὸ τοῦ νὰ συλλέξῃ καὶ νὰ συστηματοποιήσῃ τὴν ὀριμὸν του σκέψιν καὶ ἔρευναν ὑπὸ τὴν μορφήν ἐνός βιβλίου ἢ μιᾶς πραγματείας εἰς μίαν ἀπὸ τὰς διεθνεῖς γλώσσας, ὅπως ἔπραξαν οἱ Cassel καὶ Wicksell. Μὲ μίαν μικρὰν ἐξαιρέσειν ὁ Davidson ἐδημοσίευσεν ὄλα τὰ ἔργα του εἰς τὴν Σουηδικὴν καὶ ἐὰν ἐξαίρεσιν κανεὶς τὰς πρώτας συντόμους πραγματείας του, τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἐργασίας του ἀποτελεῖται ἀπὸ ἄρθρα εἰς τὸ περιοδικόν του. Ἐπὶ πλέον, τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ἄρθρα αὐτὰ ἀναφέρονται εἰς προβλήματα τῆς ἐποχῆς του καὶ ὀλιγώτερα ἀπὸ τὰ μισὰ ἀναφέρονται εἰς προβλήματα τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας αὐτῆς καθ' ἑαυτῆς. Μία συνέπεια αὐτοῦ φυσικὰ ἦτο νὰ παραμείνῃ ὁ Davidson ἄγνωστος καὶ χωρὶς ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς σκέψεως ἐκτὸς τῶν Σκανδιναβικῶν χωρῶν.

Πλὴν τῆς συμβολῆς του εἰς τὸ περιοδικόν, ὁ Davidson, μετὰ τοῦ Wicksell καὶ τοῦ Cassel ἐκαλεῖτο συχνὰ νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του ὡς ἐμπειρογνώμων εἰς Κοινοβουλευτικὰς ἐπιτροπὰς καὶ εἰς ἐρευνητικὰς ἐπιτροπὰς. Τοῦτο συνέβη κυρίως κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Αἰ Παγκοσμίου Πολέμου καὶ κατὰ τὴν δεκαετίαν 1920 - 1930, ὅτε συχνὰ ἐζητεῖτο ἡ γνώμη του ἐπὶ προβλημάτων νομισματικῆς πολιτικῆς καὶ φορολογίας.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1938 εἰς ἡλικίαν 84 ἐτῶν τελικῶς ὁ Davidson ἔπεισε τὸν ἑαυτὸν του νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τὸ *Ekonomisk Tidskrift* καὶ νὰ ἀφήσῃ τὴν θέσιν τοῦ ἐκδότη, τὴν ὁποίαν ἔφερε ἐπὶ 40 ἔτη μόνος, εἰς ἱκανοὺς καὶ γνωστοὺς νεωτέρους συναδέλφους. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν εἰς τὸ γεγονός ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη (ἀπὸ τοῦ 1965) τὸ *Ekonomisk Tidskrift* ἤλλαξε τὸν τίτλον του εἰς «*The Swedish Journal of Economics*» καὶ σήμερον, μὲ αὐξανομένην διεθνῶς κυκλοφορίαν, ἐκδίδεται ὡς περιοδικόν τῆς Ἀγγλικῆς μάλλον παρά τῆς Σουηδικῆς γλώσσης.

Ὁ David Davidson ἀπέθανεν εἰς τὴν Uppsala, ὅπου καὶ διήνησε ὅλην τὴν ἐφηβικὴν του ζωὴν, τὸν Μάρτιον τοῦ 1942, εἰς ἡλικίαν 88 ἐτῶν. Μεταθανατικῶς τὸ 1951, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἐορτασμοῦ τῆς ἑκατονταετηρίδος του, ἡ Σουηδικὴ Ἀκαδημία ἔκοψε μετάλλιον πρὸς τιμὴν του. Τὸ κείμενόν του, εἰς ἐλευθέραν μετάφρασιν ἐκ τοῦ Λατινικοῦ πρωτοτύπου φαίνεται πολὺ κατάλληλον καὶ ἐνέχει θέσιν ἐπιταφίου εἰς τὴν μετρίοφροναν καὶ ἀφωτισωμένην εἰς τὴν ἐπιστήμην σταδιοδρομίαν τοῦ Davidson. «Μὲ ὀξύνδιαν διεισδυσεν εἰς τὴν ἐπιστήμην του καὶ τὴν ἐνεπλούτισε μὲ νέαν ἔκφρασιν».

III. Ἐπίδρασις ἐπὶ τῆς Σουηδικῆς οἰκονομικῆς θεωρίας καὶ πολιτικῆς

Εἶναι δύσκολον νὰ προσδιορίσωμεν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Davidson ἐπὶ τῆς Σουηδικῆς οἰκονομικῆς θεωρίας καὶ πολιτικῆς καὶ τοῦτο διότι δὲν ἴδρυσεν οὔτε «σχολήν» καὶ οὔτε εἶχε διακεκριμένους «μαθητάς» μεταξὺ τῶν νεωτέρων οἰκονομολόγων καὶ μελετητῶν τῆς οἰκονομικῆς. Ἐπὶ παραδείγματι οἱ ἡγέται καὶ τὰ μέλη τῆς «Σχολῆς τῆς Στοκχόλμης» ἐθεώρουν ἑαυτοὺς κατὰ τὸ μεγαλύτερον κριτικῶν καὶ τῶν διδακτικῶν δοκιμίων του εἰς τὸ *Economisk Tidskrift*, ὠρισμένα ἐκ τῶν ὁποίων ἐδημοσιεύοντο εἰς συνεχείας καὶ εἶχον τὴν ἑκτασιν βιβλίου, ὃ Davidson ἀναμφιβόλως ἐπέδρασεν ἐπὶ ὅλων τῶν οἰκονομολόγων τῆς Σουηδίας παλαιῶν καὶ νέων. Οὐδεὶς ἔξ αὐτῶν ἠδύνατο νὰ ἀποφύγῃ εὐκόλως οὔτε ν' ἀγνοήσῃ τὰ αὐστηρά καὶ σαφῆ ἐπιχειρήματα τοῦ διδασκάλου ἐπὶ τῶν διαφόρων ἀπόψεων τῆς νομισματικῆς θεωρίας. Ἡ ἐπίδρασις τῶν ἔργων τοῦ Davidson εἶναι ἐμφανῆς καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Wicksell, ὃ ὁποῖος ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του, ἀπεδέχθη σχεδὸν ὅλα τὰ ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα ὁ Davidson ἐπανειλημμένως προέβαλεν ἐναντίον τῆς ἀπόψεως τὴν ὁποίαν μὲ ἔμφασιν ὑπεστήριζεν ὁ Wicksell δηλ. τῆς σταθεροποιήσεως τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν ὡς τοῦ πρωταρχικοῦ καὶ ἀποκλειστικοῦ κανόνος τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν Cassel, τοῦ ὁποίου τὰ μεγαλύτερα καὶ μικρότερα ἔργα ἐπεκρίθησαν αὐστηρότατα διὰ ἀσυνέπειαν καὶ ἔλλειψιν βαθείας ἀναλύσεως τόσον ἀπὸ τὸν Davidson ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν Wicksell εἶναι δύσκολον νὰ διακρίνωμεν καὶ νὰ ἐκτιμήσωμεν τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπίδρασιν τοῦ Davidson. Ὁ Cassel εἶχεν ὡς ἀρχήν, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ βίου του νὰ μὴ ἀπαντᾷ διὰ δημοσιευμάτων εἰς τοὺς ἐπικριτάς του. Ὅσάκις ἠλλαξε τὴν στάσιν του αὐτὴν εἰς τὰ τελευταῖα του ἔργα, τὸ ἐπραξεν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξηγήσεως. Ὅταν οἱ νεώτεροι σύγχρονοι τοῦ Davidson ἤρχισαν νὰ δημοσιεύουν τὰ πρῶτα τοὺς ἔργα κατὰ τὰς δεκαετίας 1920-1930 καὶ 1930 - 1940, ἰδίως δὲ οἱ Myrdal καὶ Lindahl, ἡ ἔρις μεταξὺ Wicksell καὶ Davidson ἢ ἀναφερομένη εἰς τὰ μέσα καὶ τοὺς κανόνας τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς εἶχεν ἀρχίσει νὰ κοπάζῃ. Κατ' ἀκολουθίαν οὗτοι ἠδύναντο νὰ ἐπωφεληθοῦν ἀπὸ τὴν διευκρίνισιν τῆς λύσεως τῶν προβλημάτων μὲ τὰ ὁποῖα ἠσχολήθησαν, καὶ ἐπομένως νὰ προχωρήσουν εἰς τὴν ἐνασχόλησίν των μὲ αὐτὰ τὰ προβλήματα ἀπὸ διάφορον πλεον σκοπιάν. Πάντως, ὅπως παρετήρησεν ὁ Hammarskjold, ὃ κανὼν τοῦ Davidson καὶ

μεταβολαί και μεταρρυθμίσεις εις τήν Τραπεζικὴν πρακτικὴν καὶ τήν νομισματικὴν πολιτικὴν περὶ τὰ τέλη τῆς δεκαετίας 1920 - 1930, ἦσαν αἱ βασικαὶ δραστηριότητες τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ Davidson ἠσκησεν οὐσιαστικὴν ἐπιρροήν. Εἰς τὸν τομέα τῆς φορολογίας δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία ὅτι τὸ ἔργον του ἐπὶ τῶν Κανόνων τῆς Φορολογίας καὶ τοῦ Φόρου Εἰσοδήματος συνέβαλε τόσον εἰς τὴν ἀποδοχὴν ὅσον καὶ εἰς τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν μορφήν τῆς προοδευτικῆς φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος, ἢ ὁποία υἱοθετήθη εἰς τὴν Σουηδίαν περὶ τὸ τέλος τοῦ αἰῶνος. Ἐπίσης εἰς τὰς βελτιώσεις, ἀναθεωρήσεις καὶ τροποποιήσεις τῆς νομοθεσίας, αἱ ὁποῖαι ἐπηρεασθῆσαν, αἱ συμβουλαὶ καὶ ἡ ἀνάλυσις τοῦ Davidson ἐζητοῦντο μέχρι καὶ τοῦ 1930. Ἐν τούτοις δὲν θὰ πρέπει νὰ ἀρνηθῆ τις οὔτε νὰ ἐλαχιστοποιήσῃ τὸ γεγονός ὅτι εἰς τὰ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν τῶν προβλημάτων ἢ ἐπιρροῆ του ἰσχυροποιεῖται καὶ τὸ ἔργον του ὀλοκληροῦται μὲ τὴν συνεργασίαν καὶ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Wicksell καὶ τοῦ Cassel.

IV. Πρῶτα ἔργα: 1878 - 1889

Ὅταν ἐξετάζωμεν τὰς πρῶτας συντόμους πραγματείας τοῦ Davidson πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐγράφησαν πρὸ τῆς πρώτης ἐκδόσεως τοῦ Principles of Economics τοῦ Marshall, δημοσιευθέντος τὸ 1890. Συνεπῶς ἡ διατύπωσις ἔννοιῶν καὶ προτάσεων βασικῶν εἰς τὴν οἰκονομικὴν σκέψιν ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἐμφανίζονται σήμερον ὡς πεπαλαιωμένοι καὶ ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων ἀτελεῖς καὶ ἀπροσδιόριστοι. Ἡ ἐποχὴ τῆς «κατασκευῆς ὑποδειγμάτων» εἰς τὴν οἰκονομικὴν δὲν εἶχεν ἀρχίσει ἀκόμη ἂν καὶ ὁ Davidson ἀργότερον διὰ τῶν ἐργασιῶν του συνέβαλεν εἰς τὴν γένεσιν τῆς ὅταν ἐξέθετε τὰς ἰδέας του δι' ἀπλῶν ἀριθμητικῶν καὶ ἀλγεβρικῶν ὑποδειγμάτων. Τὴν περίοδον αὐτὴν περὶ τὰ τέλη τῶν δεκαετιῶν 1870 - 1880 καὶ 1880 - 1890, αἱ Principles of Political Economy τοῦ John Stuart Mill ἐκυριάρχουν εἰς τὴν οἰκονομικὴν σκέψιν τοῦ ἀγγλοφώνου κόσμου. Εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἤπειρον ἢ Γερμανικὴ «Ἱστορικὴ Σχολή» μὲ τὸν ἰδιόρρυθμον ἐμπειρισμόν της καὶ μὲ τὴν ἀποστροφὴν της πρὸς τὴν αἰτιολογίαν τῶν φαινομένων εὐρίσκετο εἰς τὸ ἀπόγειόν της, ἐνῶ ὁ Davidson ἦτο γνώστης τῶν ἐργασιῶν τοῦ J. S. Mill, εἰς τὸ πρῶτον στάδιον τῆς σταδιοδρομίας του ἐπηρεάσθη περισσότερο ἀπὸ ὠρισμένους Γερμανοὺς καὶ Αὐστριακοὺς οἰκονομολόγους παρά ἀπὸ τοὺς Βρεταννοὺς κλασσικοὺς. Πάντως οἱ Εὐρωπαῖοι συγγραφεῖς οἱ ἀναφερόμενοι ὑπ' αὐτοῦ συνήθως ἦσαν κατὰ πρῶτον λόγον «θεωρητικοὶ» μᾶλλον παρά «ἱστορικοὶ» καὶ ἐπομένως διέφερον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ἀπὸ τοὺς ἡγέτας τῆς «Ἱστορικῆς Σχολῆς». Οἱ συγγραφεῖς αὐτοὶ κατὰ σειράν σπουδαιότητος μὲ κάποιαν προσέγγισιν, ἦσαν οἱ Von Hermann, Margoldt καὶ Knies, ἀκολουθούμενοι ἀπὸ τὸν Merger τὸν Rodberson καὶ τὸν Schafflè.

Θὰ πρέπει νὰ σημειωθῆ ἢ εἰς τὸν προηγθέντα κατάλογον παρουσία τοῦ Menger ὡς τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἐκπροσώπου τοῦ νέου προσανατολισμοῦ τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην, τῆς ὀριακῆς χρησιμότητος ἢ «ὀριακῆς ἐπαναστάσεως» ἐναντίον τῶν καθιερωμένων κλασσικῶν θεωριῶν. Θὰ ἐπρε-

πε νά σημειωθῆ ἐπίσης καὶ ἡ ἀπουσία τῶν ἄλλων δύο κυρίων ἐκπροσώπων τοῦ νέου τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι, Jevons καὶ Walras καὶ ἐνὸς ἐκ τῶν παλαιότερων καὶ διακεκριμένων μαθητῶν τοῦ Menger τοῦ Botun Barenta, οἵτινες ἐδημοσίευσαν πραγματείας αἱ ὁποῖαι ἄφησαν ἐποχὴν τὸ 1870 - 1880 καὶ 1880 - 1890. Ἀργότερον ὁ Davidson ἐστράφη πρὸς τὴν μελέτην τῶν ἔργων τοῦ Walras καὶ Botum Barenta, παρακινηθεὶς πιθανώτατα ἀπὸ τὰς ἐργασίας τοῦ Wicksell, αἱ ὁποῖαι ἤρχισαν νά ἐκδίδωνται μετὰ τὸ 1893 καὶ τὰς ὁποίας ὁ Davidson ἀνεγίνωσκε μὲ μέγαλο ἐνδιαφέρον. Ἀπὸ τὴν μελέτην τῶν προαναφερθέντων Εὐρωπαϊῶν συγγραφέων, ὁ Davidson ἀπέκτησεν πλούσιον ὑπόβαθρον γνώσεων τῆς ἱστορίας τῆς οἰκονομικῆς σκέψεως τῶν προδρόμων τῶν Φυσιοκρατῶν Καντιγιόν, Boisguillebert καὶ ἄλλων μέχρι τοῦ Quesnay καὶ τῶν μαθητῶν του, ὀλοκλήρου τῆς σειρᾶς τῶν Ἑγγλῶν κλασσικῶν περιλαμβανομένων καὶ τῶν ἀντιθέτων ἑτεροδόξων τάσεων ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς κλασσικῆς πολιτικῆς δικονομίας, τῶν Ρικαρδιανῶν σοσιαλιστῶν περιλαμβανομένου καὶ τοῦ Μάρξ καὶ τῶν ἀκολουθούντων αὐτόν, καὶ τῶν ἀρμονικῆς Σχολῆς μὲ ἐπικρατεστέρους τὸν Bastiat καὶ τὸν Carey. Πράγματι εἰς τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ἄρθρα του εἰς τὸ *Ekonomisk Tidskrift*, τὰ ὁποῖα ἀνεφέροντο εἰς ἀρχὰς ἢ ἐννοίας τῆς συγχρόνου οἰκονομικῆς, ὁ Davidson προσεπάθει ὅπου ἦτο τοῦτο δυνατόν νά ἀναζητῆ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν συζητουμένων ἰδεῶν ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῶν εἰς τὴν προκλασσικὴν οἰκονομικὴν σκέψιν μέχρι σήμερον. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον προσέφερον εἰς τοὺς μαθητὰς του καὶ τοὺς συναδέλφους του μεγάλας ὑπηρεσίας. Ἡ ἔκθεσις τῶν διαφορῶν ἀπόψεων ποῦ ὑπεστήριξαν διάφοροι συγγραφεῖς εἰς ζητήματα ὅπως αἱ θεωρίαι περὶ ἐγγείου προσόδου, κεφαλαίου, χρήματος, διανομῆς, ἀξίας κ.ο.κ. ἦτο πάντοτε σύντομος, σαφῆς καὶ ἀκριβῆς. Ἀκόμη καὶ σήμερον, ἀποτελοῦν ἕξοχον ἀνάγνωσμα εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν οἰκονομικῶν θεωριῶν.

Δύο ἀπὸ τοὺς πέντε μικροὺς τόμους ποῦ ἐδημοσίευσεν ὁ Davidson, ἦτοι «αἱ Κεντρικαὶ Τράπεζαι τῆς Εὐρώπης» (1886) καὶ «ὁ Σχολιασμὸς Οἰκονομικῶν Διατάξεων» (1889) εἶναι ὅπωςδῆποτε πεπαιωμένοι καὶ δὲν παρουσιάζουν παρὰ μόνον ἀρχαιολογικὸν ἐνδιαφέρον. Ὁ πρῶτος ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θεσμοῦ τῶν Κεντρικῶν Τραπεζῶν κυρίως εἰς τὴν Μεγ. Βρετανίαν, Γερμανίαν καὶ Γαλλίαν, κατὰ τὰ πρῶτα τρία τέταρτα τοῦ 19ου αἰῶνος ἀποτελεῖ ὁδηγὸν καὶ παρέχει πληροφορίας, εἰδικῶς εἰς τὰ μέλη τοῦ Σουηδικοῦ κοινοβουλίου καὶ τὴν Διοίκησιν τῆς Τραπεζῆς τῆς Σουηδίας. Τὸ δεύτερον ἀποτελεῖ μίαν νομικὴν πραγματείαν Φορολογικοῦ δικαίου, ἡ ὁποία ἐξηγεῖ παράγραφον πρὸς παράγραφον, τοὺς σκοποὺς τοῦ κοινοβουλίου ἐν σχέσει πρὸς προσφάτως ψηφισθέντα φορολογικὸν νόμον καὶ τὰς ρητὰς καὶ σιωπηρὰς ὑποχρεώσεις καὶ δικαιώματα τῶν φορολογουμένων πολιτῶν.

Ἀπὸ τῆς ἄλλης πλευρᾶς, τὸ πρῶτον τοῦ ἔργου, ἐν δοκίμιον 60 σελίδων μὲ τίτλον «Συμβολὴ εἰς τὴν θεωρίαν τῶν Οἰκονομικῶν Νόμων καὶ τοῦ Σχηματισμοῦ τοῦ Κεφαλαίου» (1878) εἶναι ἐνδιαφέρον ἐκ δύο ἀπόψεων. Ἀφ' ἐνὸς μὲν παρουσιάζει μίαν μᾶλλον ἀνακριβῆ ἔκθεσιν τῆς ὑποκειμενικῆς θεωρίας τῆς ἀξίας, ἡ ὁποία εὐρίσκεται ἐν πλήρη ἀντιθέσει μὲ τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν ἀπεδέχθη ἀργότερον. Ἐπὶ πλέον τὸ δοκίμιον περιέχει τὴν μόνην ἐκτεταμένην πραγματείαν ἐπὶ τῆς

θεωρίας του κεφαλαίου, την οποίαν ἔγραψεν ὁ Davidson. Τὸ δοκίμιον τοῦτο προηγήθη εἰς τινὰ σημεῖα τῆς ἀναλύσεως τοῦ Bohm Bawerk εἰς τὴν θετικὴν θεωρίαν τοῦ Κεφαλαίου, ἢ ὁποία ἐδημοσιεύθη μίαν δεκαετίαν ἀργότερον τὸ 1888. Αὐτὸς ἴσως εἶναι ὁ βαρύνων λόγος διατὶ ὁ Davidson δὲν ἠσχολήθη μὲ τὸ θέμα αὐτὸ ἀργότερον. Δυνατὸν νὰ συνεπέρανε ὅτι δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ προχωρήσῃ πέραν τοῦ Bohm Bawerk, καὶ ἀκόμη περισσότερον τοῦ Wicksell.

α. Δοκίμιον ἐπὶ τοῦ Σχηματισμοῦ τοῦ Κεφαλαίου 1878

Ὁ Σχηματισμὸς τοῦ Κεφαλαίου τοῦ Davidson ἀρχίζει μὲ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς ἀξίας καὶ τῆς οἰκονομικῆς συμπεριφορᾶς, ἢ φύσιν τῆς ὁποίας ἀποκαλύπτεται καλλίτερον διὰ τῆς ἀκολουθοῦ παραγράφου :

«Ἡ φύσις τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος συνίσταται εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῆς μεγίστης δυνατῆς ἱκανοποιήσεως τῶν ἀναγκῶν διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν διαθέσιμων πλουτοπαραγωγικῶν πόρων (σελ. 3) . . . ἀποδίδομεν σημασίαν εἰς ὀρισμένα ἀντικείμενα τὰ ὁποῖα πληροῦν ὀρισμένας ἀπαιτήσεις διὰ τὴν ἱκανοποίησιν αὐτῆς ἢ ἐκείνης τῆς ἀνάγκης διὰ τὴν ὁποίαν τὸ ἀντικείμενον θεωρεῖται ὡς κατάλληλον. Καὶ ἡ σημασία αὕτη καλεῖται ἀξία τοῦ ἀντικειμένου» (σελ. 5).

«Μαθαίνει τις κατὰ ποίους τρόπους πρέπει νὰ χρησιμοποιήσῃ τοὺς διαθέσιμους πλουτοπαραγωγικοὺς πόρους οὕτως ὥστε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν μεγίστην ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν. Οἱ τρόποι οὗτοι χρησιμοποιήσεως εἶναι ἡ οἰκονομικὴ χρῆσις τῶν ἀντικειμένων ἢ τῶν πόρων. Ἐὰν ἐφαρμόζεται ἡ οἰκονομικὴ χρῆσις ἕκαστον ἀντικείμενον θὰ χρησιμοποιηθῆ διὰ τὴν ἱκανοποίησιν ὀρισμένης ἀνάγκης καὶ ἐπομένως ἢ μία ἀπὸ τὰς πολλὰς δυνατότητας, πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν ἑνὸς ἀντικειμένου προσδιορίζει τὴν οἰκονομικὴν χρῆσιν τούτου καὶ αὕτη ἢ χρῆσις εἶναι ἡ οἰκονομικὴ του ἀξία» (σελ. 8 - 9).

Πρὶν συμπεράνῃ τις ἀπὸ τὰς παραγράφους αὐτάς ὅτι ὁ Davidson συνέλαβε τὴν οἰκονομικὴν ἀξίαν τοῦ ἀγαθοῦ ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τῆς ἀξίας χρήσεως τῶν ὑποκειμενικῶν χρησιμότητων θὰ πρέπει νὰ γίνῃ παραδεκτὸν ὅτι οὗτος ἀνεγνώρισε, ὅτι τὰ ἀγαθὰ διὰ νὰ ἔχουν ἀξίαν, θὰ πρέπει ἐκτὸς τῆς χρησιμότητος, τὴν ὁποίαν διαθέτουν, νὰ εἶναι καὶ σπάνια ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀνάγκας ἢ τὴν ζήτησιν τὴν ὁποίαν ἱκανοποιοῦν. Ἀναφέρω ἐνταῦθα ὅτι ὁ Davidson «ἀνεγνώρισε» τὴν σπάνιν, ὡς ἀναγκαῖον στοιχεῖον τῆς ἀξίας, διότι ἦτο ἀκριβῶς τὸ βασικὸν στοιχεῖον τῆς οἰκονομικῆς ἀξίας, τὴν ὁποίαν τονίζει ἀργότερον εἰς τὸ ἔργον του. Ἀλλὰ ὡς προχωρήσωμεν. Δεδομένων τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πόρων, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἄμεσον χρησιμοποίησίν των διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν, τὸ ἄτομον, λέγει ὁ Davidson, δύναται συνήθως νὰ αὐξήσῃ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν του διὰ τῆς χρησιμοποίησεως ὀρισμένων ἐξ αὐτῶν ἐμμέσως διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν, ἦτοι ἐμπορευόμενος ἢ ἀνταλλάσσων ὀρισμένους ἐξ αὐτῶν μὲ ἄλλα, περισσότερον προτιμώμενα παρόντα ἀγαθὰ ἢ καὶ μὲ μελλοντικὰ ἀγαθὰ.

«Ἡ ἀνταλλακτικὴ ἀξία τῶν ἀγαθῶν σημαίνει ὅτι τὰ ἀγαθὰ ἔχουν μίαν τιμὴν, ἢ ὁποία σημαίνει ἕτερόν τι ἀγαθόν, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἀποκτηθῇ διὰ τοῦ ἐμπορίου . . . Ἡ ἀνταλλακτικὴ ἀξία τοῦ ἀγαθοῦ δι' ἑν ἄτομον εἶναι ἡ ἀξία

χρήσεως ή ή χρησιμότης τήν όποίαν έχει τούτο διά τήν ίδιον τήν άτομον και τήν όποίον δύναται νά άποκτήση εις τήν έμπορίον διά τής ανταλλαγής τού ένός αγαθού δι' έτέρου» (σελ. 10).

Τούτο, διά νά είπωμεν κατά τήν ελάχιστον, ήτο εις ιδιόρρυθμος όρισμός τής ανταλλακτικής άξίας, ό όποιος ήτο άπολύτως αναγκαίος και τόν όποίον ό Davidson έβελάτιωσε και κατέστησεν άκριβέστερον. Τόν αναφέρω άπλώς διά νά τονίσω τόν άρχικόν του προσανατολισμόν πρός τήν ύποκειμενικήν άξίαν. Έν συνεχεία ό Davidson άφού αναφέρει ότι «όμιλούντες γενικώς ό όρος σχηματισμοσ κεφαλαίου σχετίζεται στενώς μέ τήν έννοιαν τής άποταμιεύσεως» (σελ. 14), άφιερώνει τήν μεγαλύτερον μέρος τού δοκιμίου του εις τήν ίστορίαν τών δογματικών έκκινών έκ τού Turgot και προχωρών μέσω τών κλασσικών οικονομολόγων τών εις τούς Marx, Hermann και Menger αναφέρων ότι ούτοι είχαν νά είπουν περί τής άποταμιεύσεως τού κεφαλαίου και τού σχηματισμοσ τούτου. Εις αυτήν τήν πραγματείαν αί άκόλουθοι παράγραφοι άποκαλύπτουν τήν θέσιν τού Davidson και τήν περιωρισμένην συμβολήν του εις τήν άντικείμενον :

«... είτε πρέπει τις νά έμμεινή εις τήν έννοιαν ότι τήν κεφάλαιον είναι αγαθά, τήν όποία χρησιμοποιούνται ως μέσα παραγωγής ή άλλως νά θεωρήση ως κεφάλαιον όλα τήν αγαθά τήν όποία δέν χρησιμοποιούνται πρός τήν παρόν διά νά χρησιμοποιηθοσν διά μέλλοντικήν χρήσιν είτε ως μέσα παραγωγής είτε κατ' άλλον τρόπον» (σελ. 35).

«Ό σχηματισμός τού κεφαλαίου σημαίνει ότι τήν αγαθά τήν όποία έχουν άξίαν και είναι διαθέσιμα τήν διατηροσνται διά τήν ίκανοποίησιν μελλοντικών άναγκών. Ούτω δύναται νά είπη τις ότι ό σχηματισμός τού κεφαλαίου δικαιολογείται οικονομικώς όταν ή τοιαύτη διατήρησις τών αγαθών διά τήν ίκανοποίησιν τών μελλοντικών άναγκών προκύπτει άπό τήν ίκανοποίησιν άναγκών μεγαλύτερας έκτάσεως ή μεγαλύτερου βαθμοσ άπό ότι θά ήτο άλλως» (σελ. 46).

«Ανταλλακτικά ή έμπορικά διευθετήσεις εις τήν όποίας ή παρουσία τής μιās όμάδος εμφανίζεται τήν, ένω τής άλλης εις τήν μέλλον καλοσνται πιστωτικά διευθετήσεις. Οίσοσδήποτε προβαίνων εις παροχήν τήν λέγεται ότι παρέχει πίστωσιν, ένω ή άλλη όμάς ότι άποδέχεται τήν πίστωσιν. Η παροχή πιστώσεως σημαίνει προηγηθέντα σχηματισμόν τού κεφαλαίου ότι ότι δίδεται επί πιστώσει ή άκριβέστερον δι' ό,τι ή ανταλλακτική του άξία διατηρείται διά μελλοντικήν διάθεσιν» (σελ. 53).

Η πρώτη παράγραφος δεικνύει μόνον ότι δέν έπεθύμει νά περιωρίση τήν έννοιαν τού πραγματικού κεφαλαίου εις τήν ένδιάμεσα αγαθά τήν όποία χρησιμοποιούνται διά περαιτέρω παραγωγικούς σκοπούς. Η δευτέρα εκφράζει άμυδρώς τήν ίσοδύναμον περίπου πρός τήν τρίτην πρόσδοσν τού Bohm - Bawerk διά τήν τήν «τεχνικής άνωτερότητος τών παρόντων έναντι τών μελλοντικών αγαθών». Η τρίτη παράγραφος θέτει περισσότερα έρωτήματα άπό εις όσα άπαντά. Η σχέσις μεταξύ πίστεως, πιστωτικής έλεκτάσεως, και συστολής και τού σχηματισμοσ τού κεφαλαίου άπεδείχθη όλιγώτερον σαφής και περισσότερον δύσκολος άπό ότι ή παράγραφος αυτή έννοοσσε. Πράγματι εις τήν χείρας τών μαθητών τού Bohm - Bawerk και τού Menger, Mises, Von Hayek και Von Rorke ή σχέσις

τῆς πίστεως πρὸς τὸν σχηματισμὸν τοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς οἰκονομικῆς σταθερότητος ἀπετέλεσε ἓνα ἐντόνως ἀμφισβητούμενον κεφάλαιον τῆς θεωρίας τῶν οἰκονομικῶν διακυμάνσεων κατὰ τὴν δεκαετίαν 1920 - 1930.

Τέλος, ἡ ἔκτασις κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ σχηματισμὸς τοῦ κεφαλαίου δικαιολογεῖται εἰς τὴν ἀτομιστικὴν οἰκονομίαν (διὰ τὴν σοσιαλιστικὴν ἢ τὴν κεντρικῶς σχεδιασμένην οἰκονομίαν παρεδέχθη ὅτι ἐφαρμόζονται διαφορετικὰ κριτήρια) ὁ Davidson εἶπε :

«... ἐν συντομίᾳ δύναται νὰ λεχθῇ (ἡ ἔκτασις καθ' ἣν ὁ σχηματισμὸς τοῦ κεφαλαίου ὀδηγεῖται ἀπὸ τὴν ἀρχὴν) ὅτι αἱ μελλοντικαὶ ἀνάγκαι πρόκειται νὰ ἰκανοποιηθοῦν ἀπὸ τὸν σχηματισμὸν τοῦ κεφαλαίου ἐὰν καὶ καθ' ἣν ἔκτασιν ἡ οἰκονομικὴ ἀξία τοῦ συνόλου τῶν ἀγαθῶν θὰ αὐξηθῇ» (σελ. 59 - 60).

Τὸ ἐπιχείρημα εἶναι ὅτι ὁ σχηματισμὸς κεφαλαίου ἢ ἐπένδυσις δικαιολογεῖται οἰκονομικῶς καὶ σημαίνει ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ τονωθῇ καὶ νὰ ἐπεκταθῇ μέχρι τοῦ σημείου, ὅπου τὸ ποσοστὸν τῆς ἀποδόσεως τοῦ πραγματικοῦ κεφαλαίου (πὸ ἐκφράζει τὴν αὐξισιν τῆς ἀξίας τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὅποια θὰ καταστοῦν διαθέσιμα μέσῳ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς χρησιμοποίησός του εἰς τὴν παραγωγὴν) πίπτει εἰς τὸ μηδέν. Ἐν τούτοις δὲν δύναται τις νὰ εἶναι βέβαιος ὅτι αὐτὸ ἦτο ὅτι ὁ Davidson ἐνόει. Ὅπως δὲν δύναται εἶναι μᾶλλον ἀξιοσημείωτον ὅτι οὗτος ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἐξετάσῃ τὸν σχηματισμὸν τοῦ κεφαλαίου χωρὶς νὰ ἀναφέρῃ τὸν τόκον καὶ χωρὶς νὰ θεωρήσῃ ὠρισμένα ἀπὸ τὰ προβλήματα τὰ ὅποια ὁ Ricardo ἀφιέρωσε τὸ περίφημον κεφάλαιόν του «Περὶ μηχανῶν».

Ἄν καὶ ἡ συμβολὴ του ἐν γένει ὑπῆρξεν περιορισμένη, δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐν τῇ ἀπλότητί της καὶ τῇ σαφηνείᾳ της ὅτι ἀποτελεῖ πρόσοδον τινὰ εἰς τὰς αἰνιγματικὰς καὶ ἀτελεῖς τέσσαρας «θεμελιώδεις προτάσεις ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ κεφάλαιον» αἱ ὅποια ἐμφανίζονται εἰς τὸ βιβλίον *I κεφ. 5 τῶν Principles of Political Economy* τοῦ J. S. Mill. Ἀπέτυχεν ὁμως νὰ συλλάβῃ τὸ πραγματικὸν πρόβλημα. Ἐν τούτοις αὐτὸ ἦτο τὸ πρῶτον οἰκονομικὸν ἔργον τοῦ Davidson ὁ ὁποῖος εἰς ἡλικίαν 24 ἐτῶν, τὸ ἐπαρουσίασεν ὡς δοκίμιον ὑπὸ τὴν πραγματικὴν ἔννοιαν τοῦ ὄρου παρὰ ὡς μίαν ὠλοκληρωμένην πραγματείαν.

β. Ἱστορία τῆς θεωρίας τῆς Ἑγγείου Προσόδου, 1880

Τὸ δεύτερον ἔργον τοῦ Davidson «ἡ Συμβολὴ του εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς θεωρίας τῆς Ἑγγείου Προσόδου» (1880) εἶχε περισσότερα νὰ προσφέρῃ ἰδίως εἰς τοὺς φοιτητὰς τῶν οἰκονομικῶν, παρὰ τὸ πρῶτον δοκίμιον. Πράγματι, εἰς τὸν σχετικῶς στενὸν χῶρον τῶν 102 σελίδων, ἀποτελεῖ τὴν καλλιτέραν ἱστορίαν τῶν οἰκονομικῶν θεωριῶν περὶ ἐγγείου προσόδου ἐξ ὧν ἐνεφανίσθησαν μέχρι τοῦ χρόνου τῆς δημοσιεύσεώς της εἰς οἵανδήποτε γλῶσσαν, ἐξ ὧν ἔχω διαπιστώσει. Ἦρξισε μὲ τὸν Vauban καὶ τὸν Boisguillebert, ἐπροχώρησε εἰς τὸν Quesney καὶ τοὺς κυρίως φυσιοκράτας, κατόπιν εἰς τὸν Adam Smith, Buchanan, Sismondi, Anderson, West καὶ Malthus, ἐν συνεχείᾳ τὸν Ricardo καὶ εἰς τὴν ἐριδα μεταξὺ Ricardo καὶ Malthus, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῶν διαφόρων τύπων τῆς γεωργίας ἐπὶ τῆς βελτιώσεως τῆς ἐγγείου προ-

Ἐξετάζων τὴν πρόσδοον ὡς μερίδιον τῆς διανομῆς ὁ Davidson ἔθεσε τὸ ἐρώτημα ἐὰν ἡ πρόσδοος εἶναι ἀναγκαῖον μερίδιον καὶ ἐὰν ναὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνήκη εἰς τοὺς ιδιώτας ἢ ἐὰν ἔπρεπε νὰ ἀνήκη εἰς τὸ δημόσιον καὶ νὰ κατανέμεται συλλογικῶς εἰς τοὺς πολίτας καὶ ἐὰν ναὶ πῶς. Διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ αὐτὰ τὰ ζητήματα ἐνόμισε ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃ τις τὴν ἱστορίαν τῶν θεωριῶν περὶ προσόδου καὶ τὰς διαφόρους θεωρίας, ὡς καὶ μεθόδους αἱ ὁποῖαι συνεζητήθησαν καὶ προετάθησαν πρὸς λύσιν αὐτῶν τῶν προβλημάτων.

Ἐχρησισε τὴν ἐπισκόπησιν τῶν θεωριῶν περὶ ἔγγειου προσόδου καὶ ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ τόμου του καὶ συνήντησε τὸν Ricardo, διέκοψε τὴν ἀνάπτυξιν του διὰ νὰ ἐξετάσῃ εἰς κάποια ἐκτασιν τὴν ἐργασιακὴν θεωρίαν τῆς ἀξίας τοῦ τελευταίου τὴν ὁποίαν καὶ εἰσήγαγε μὲ τὴν περίφημον φράσιν τοῦ Ricardo :

«Ἐφ' ὅσον διαθέτουν χρησιμότητα τὰ ἀγαθὰ ἀποκοτῶν τὴν ἀνταλλακτικὴν τῶν ἀξίαν ἀπὸ δύο πηγῶν, ἀπὸ τὴν σπάνιν τῶν καὶ ἀπὸ τὴν ποσότητα, ἢ ὁποῖα ἀπαιτεῖται πρὸς ἀπόκτησίν των» (σελ. 53, 83).

Γνωρίζων ὅτι ἡ θέσις αὐτῆ τοῦ Ricardo ἀπετέλεσε τὸ ἀντικείμενον παρανοήσεων καὶ παρερμηνειῶν, ὁ Davidson ἀπεφάσισε νὰ ἐκκαθαρίσῃ τὸ ζήτημα. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ὑπενώμισεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας του ὅτι ἡ ὅλη ἀνάλυσις τοῦ Ricardo ἐβασίζετο εἰς ὀρισμένας ὑποθέσεις τὰς ὁποίας τόσον οἱ ὁπαδοὶ του ὅσον καὶ οἱ ἐπικριταὶ του ἔτειναν νὰ λησμονοῦν. Τὰς ὑποθέσεις αὐτὰς ὁ Davidson, ὁ ὁποῖος ἐνδιέφερετο νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ Ricardo δὲν ἦτο ὑποστηρικτῆς μιᾶς 10 % καθαρᾶς ἐργασιακῆς θεωρίας τῆς ἀξίας ἀπέδωκεν ὡς ἐξῆς :

I) Ὁ Ricardo ὑπέθεσε «χρῆμα σταθερᾶς ἀξίας ἐπομένως κάθε μεταβολὴ εἰς τὴν τιμὴν ἐνὸς ἀγαθοῦ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν μεταβολὴν τῆς ἀξίας του» (σελ. 55).

II) Ἡ θεωρία του περὶ ἀξίας ἀπέβλεπε νὰ ἐξηγήσῃ τὴν μακροχρόνιον ἢ «φυσικὴν» τιμὴν ἐπειδὴ αἱ τιμαὶ τῆς ἀγορᾶς προσωρινῶς δυνατόν νὰ ἀφίστανται ἀπὸ τὰς φυσικὰς τιμὰς, (σελ. 55).

III) Οὗτος ἤθελε νὰ ἐφαρμοσῇ τὴν θεωρίαν του μόνον «εἰς ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατόν νὰ ἀναπαραχθοῦν ἐλευθέρως ὑπὸ τὸν ὄρον βεβαίως ὅτι ὑπῆρχεν ἢ ἀναγκαῖα ἐργασία» (σελ. 54).

IV) Ὑποτίθεται ὅτι ὑφίσταται ἐλεύθερος ἀνταγωνισμὸς εἰς ὅλας τὰς ἀγοράς. Ὑπὸ τὰς ὑποθέσεις αὐτὰς κατὰ τὸν Davidson, ἡ ἀρχὴ ὅτι τὰ ἀγαθὰ ἀνταλλάσσονται τὸ ἓν μὲ τὸ ἄλλο κατὰ τὸν λόγον τῆς ποσότητος τῆς ἐργασίας ἢ ὁποῖα ἀπαιτεῖται διὰ τὴν παραγωγὴν τῶν «ὑπόκειται εἰς σημαντικὰς τροποποιήσεις» (σελ. 54). Αἱ τροποποιήσεις αὗται εἶναι αἱ ἐξῆς :

«I) Ἐὰν ἡ περίοδος τῆς παραγωγῆς δὲν εἶναι ἐνιαῖα δι' ὅλα τὰ ἀγαθὰ, τὰ ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦν μακρότερον χρόνον διὰ τὴν παραγωγὴν τῶν ἔχουν μεγαλύτεραν ἀξίαν ἀπὸ ἐκείνην ἢ ὁποῖα θὰ προέκυπτε ἐὰν ὑπελογίζετο ἡ ἐργασία ἢ ἐνσωματωμένη εἰς αὐτά. Ἡ ἀξία τοῦ ἀγαθοῦ, ἡ περίοδος παραγωγῆς τοῦ ὁποῖου εἶναι μακροτέρα ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν παραγωγικὴν περίοδον ἄλλων ἀγαθῶν μειοῦται ὅταν μειοῦται ἢ ἀπόδοσις τοῦ κεφαλαίου ἢ μὲ τὴν αὐξησιν τοῦ

ἐργατικοῦ μισθοῦ, ἡ δὲ ἀξία του αὐξάνει μὲ τὴν αὐξήσιν τῆς ἀποδόσεως τοῦ κεφαλαίου καὶ τὴν μείωσιν τοῦ ἐργατικοῦ μισθοῦ.

II) Ἐὰν τὸ σταθερὸν κεφάλαιον χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν ἀγαθῶν, ἡ ἀρχὴ τοῦ Ricardo ὅτι δηλαδὴ ἡ ἀνταλλακτικὴ ἀξία τῶν ἀγαθῶν εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὰς ποσότητας ἐργασίας αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀναγκαῖαι διὰ τὴν παραγωγὴν τῶν, ἔχει ἀξίαν μόνον ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἔὰν τὸ σταθερὸν κεφάλαιον τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται ἔχει τὴν ἰδίαν διάρκειαν, ἡ ἀξία αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὰς ποσότητας τῆς ἀμέσου ἐργασίας ἡ ὁποία χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν παραγωγὴν αὐτῶν τῶν ἀγαθῶν, καὶ ὅτι ἔὰν τὰ κεφάλαια ἔχουν τὴν ἰδίαν ἀξίαν ἢ διάρκειά των εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν ποσότητα τῆς ἐργασίας. Εἰς ὅλας τὰς ἄλλας περιπτώσεις τὸ κέρδος τοῦ κεφαλαίου ἐπηρεάζει τὴν ἀνταλλακτικὴν ἀξίαν τῶν ἀγαθῶν.

Ὁ Ricardo δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὴν τροποποίησιν αὐτὴν εἰς τὴν ἐργασιακὴν θεωρίαν τῆς ἀξίας ἡ ὁποία εἰσάγει διαφορὰς εἰς τὸ κέρδος τοῦ κεφαλαίου καὶ τὰς ὁποίας διαφορὰς ὁ Ricardo ἀπεδέχθη καὶ ἀνεγνώρισεν» (ὑποσημείωσις 148 εἰς σελ. 54 καὶ 114).

«Ὑπενθυμίζομεν εἰς τὸν ἀναγνώστην ὅτι ἐνταῦθα ὁ Ricardo ἔχει κατὰ νοῦν μόνον τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα τῶν ὁποίων ἡ ποσότης δύναται νὰ αὐξηθῇ ἐπ' ἄπειρον διὰ τῆς ἐργασίας καὶ ἐπομένως ἔὰν ταῦτα δύναται νὰ παραχθοῦν καὶ τῇ βοήθειᾳ πραγματικοῦ κεφαλαίου τὸ κεφάλαιον αὐτὸ μὲ τὴν σειρὰν του πρέπει νὰ εἶναι καὶ προϊόν ἐργασίας» (σελ. 54).

«Ὁ Ricardo παρατηρεῖ ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῆς προσπαθείας του ἦτο μόνον ἡ ἐξήγησις τῆς σχετικῆς, ὄχι τῆς ἀπολύτου ἀξίας τῶν ἀγαθῶν. Τώρα δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι θὰ ἦτο δύσκολον δι' αὐτὸν νὰ διατηρήσῃ μίαν πραγματικὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς σχετικῆς καὶ τῆς ἀπολύτου ἀνταλλακτικῆς ἀξίας τῶν ἀγαθῶν. Αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἐνόει ὁ Ricardo γίνεται σαφὲς ἀπὸ ἄλλο χωρίον εἰς τὸ ὁποῖον λέγει: «Δὲν ὑπεστήριξα ὅτι ἔὰν ἡ ἀπαραίτητος ἐργασία διὰ τὴν παραγωγὴν ἐνὸς ἀγαθοῦ στοιχίζει 1000 στερλίνας καὶ ὅτι ἡ ἐργασία διὰ τὴν παραγωγὴν ἐνὸς ἄλλου ἀγαθοῦ στοιχίζει 2000 στερλίνας, τὸ πρῶτον πρέπει νὰ ἔχῃ ἀξίαν 1000 στερλινῶν καὶ τὸ δεύτερον 2000. Ὑπεστήριξα μᾶλλον ὅτι ἡ ἀξία του εἶναι ἴση πρὸς τὸν λόγον 2 : 1 καὶ ὅτι θὰ ἀνταλλαγῶν εἰς αὐτὴν τὴν ἀναλογίαν. Δὲν ἀνατρέπεται ἡ ἀλήθεια τοῦ ἰσχυρισμοῦ μου αὐτοῦ ἔὰν τὸ ἐν ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ αὐτὰ πωληθῇ πρὸς 1500 στερλίνας καὶ τὸ ἄλλο πρὸς 3000, ἓνα ζήτημα τὸ ὁποῖον δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει. Ὑποστηρίζω μόνον ὅτι ἡ σχετικὴ ἀξία τῶν ἀγαθῶν προσδιορίζεται ἀπὸ τὰς ἀντιστοίχους ποσότητας ἐργασίας αἱ ὁποῖαι ἐχρησιμοποιήθησαν διὰ τὴν παραγωγὴν των». Εἰς αὐτὸ προσθέτω μίαν ἐξήγησιν τοῦ Ricardo ἣτοι ὅτι θεωρεῖ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀγαθοῦ ταυτόσημον μὲ τὸ κόστος τῆς παραγωγῆς του, εἰς τὸ ὁποῖον συμπεριλαμβάνεται καὶ τὸ κόστος τοῦ κεφαλαίου. Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ εἶναι προφανὲς ὅτι ὁ Ricardo δὲν ὑπεστήριξεν ὅτι ἡ ἐργασία ἡ ὁποία εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὴν παραγωγὴν ἐνὸς ἀγαθοῦ ἀποτελεῖ τὴν μόνην βᾶσιν τῆς ἀξίας τοῦ τελευταίου ἢ ὅτι ἡ ἐργασία ἀποτελεῖ τὸ μόνον κόστος τῆς παραγωγῆς τοῦ ἀγαθοῦ» (σελ. 55).

Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς θέσεώς του αὐτῆς ὁ Davidson παρέχει τὸ ἀκόλου-

ἄν χωρίον ἀπὸ τὰς Principles of Political Economy and Taxation (κεφ. I, τμήμα VI).

«Ὁ κ. Μάλθους, φαίνεται νὰ νομίζῃ ὅτι ἀποτελεῖ μέρος τῆς θεωρίας μου ὅτι τὸ κόστος καὶ ἡ ἀξία ἐνὸς πράγματος εἶναι τὸ ἴδιον. Εἶναι ἐάν εἰς τὴν ἔννοιαν κόστος περιλαμβάνῃ καὶ τὸ κέρδος». (Σελ. 84. Ἡ ἔμφασις εἶναι τοῦ Davidson).

Εἰς ποίαν ἔκτασιν ὁ Davidson ἀπεδέχθη τὴν θεωρίαν περὶ ἀξίας τοῦ Ricardo συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν «σπουδαίων τροποποιήσεών της» θὰ ἐξηγηθῇ εἰς τὸ ἐπόμενον τμήμα. Ἐν τῷ μεταξύ, πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὸν ὅτι δὲν μᾶς παρέσχε σαφῆ ἀπάντησιν εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Θεωριῶν τῆς Ἐγγείου Προσόδου εἰς τὰ θεμελιώδη ἐρωτήματα τῆς διανομῆς, τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἐγγείου προσόδου καὶ τὴν δυνατότητα τῆς ἀπαλλοτριώσεώς της καὶ τῆς διανομῆς της, τὰ ὅποια ἔθεσεν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ δοκιμίου του. Τμήμα τῆς ἀπαντήσεώς του δίδεται ἀπὸ τὸ ἐνδιαφέρον του εἰς τὰς προτάσεις περὶ φορολογίας «ἐπὶ τῆς ὑπεραξίας τῆς γῆς» καὶ διὰ τὴν φορολόγησιν κερδῶν κεφαλαίου ἐπὶ ἐτήσιας αὐξανομένης βάσεως. Αὐτὰ τὰ ζητήματα ἐξετάζονται καλλίτερον ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ τελευταῖα παρά πρὸς τὰ πρῶτα τοῦ ἔργου ἐπὶ τῆς φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος.

(Συνεχίζεται)